

«TV 2-sjef Alf Hildrum vet å utnytte situasjonen. Han har satt alle sine regnemestre i gang med å finne ut om det er realisme eller galenskap å punge ut med rundt 100 millioner for senderrettighetene til OL»

Magne Lerø, kommentar på side 2

Ny antisemmitisme?

I Malmø var det ca. 2000 fastboende jøder i 1990. Nå er antallet sunket til under 700 – og det vil bli ytterligere færre. En kjenner seg ikke trygg. Det å inneha et jødisk navn oppleves i seg selv som en fare. Det fin-

nes i Europa et hat som er så lett antenkelig at bare et navn eller en Davidsstjerne kan være nok til at den forretningen får «besøk». Eksempelvis på Avenue of the Republic i Paris stoppet flere hundre demon-

stranter foran en jødisk kafe på 1. mai i år og begynte å rope «Jøde» - «Zionist». En mann som kom ut fra kafeen ble forulempet og politiet måtte gripe inn.

Knut Nygaard

Stenge Schengen?

Jenny Klinge

● Justispolitisk talskvinne, Senterpartiet

KRIMINALITET

Schengen-samarbeidet vart i si tid inngått for å gjera fri flyt av folk lettare i EU- og EØS-landa. Senterpartiet var imot fordi vi frykta at manglande grensekontroll internt i Schengen-området ville medføre også fri flyt av kriminalitet. Dessverre ser det ut for at vi hadde rett i dette. Politiets Fellesforbund seier til VG 28. april 2011 at dei ønskjer at grensene til dei baltiske landa blir sperra. Politiet er frustrerte over kor lite desse landa gjer for å bekjempe kriminalitet, og viser til at 80 prosent av den organiserte kriminaliteten i Norden blir begått av personar frå Baltikum.

Felles yttergrense. Tidlegare hadde dei nordiske landa felles yttergrense, og levde godt med det. Eg meiner at vi må sjå på Schengen-samarbeidet på nytt og vurdere å gjera endringar. Kanskje er felles yttergrense i Norden noko som bør gjeninnførast, eller kanskje er det andre tiltak som kan gjerast. Poenget er at det per i dag er for enkelt å bevege seg over landegrensene om ein ikkje har hederlege hensikter. Passkontroll der det blir registrert kven som kjem inn i landet, kva føremålet med reisa er og kor langt opphald som er planlagt, vil kunne gje myndighetene betre grunnlag for å få oversikt over organiserte kriminelle og såleis forebygge mobil og organisert kriminalitet.

Større behov. Land som Italia og Hellas har ikkje god kontroll med sine yttergrenser, og snart kjem Romania og Bulgaria også inn i Schengen-samarbeidet. Dette aukar behovet for tiltak, slik eg ser det. Det er viktig å halde fram det gode samarbeidet med dei baltiske landa. Men for alle dei som kjem hit på ferie eller for å arbeide, og som faktisk utgjør ein stor ressurs for Noreg, vil det vera til det beste om dei med dårlege hensikter blir luka ut.

KRONIKK RELIGION OG KULTUR

SKRIBENTEN

Pål Ketil Botvar er statsviter og forsker ved stiftelsen Kirkeforskning. Han har doktorgrad i forholdet mellom religion og politikk og har skrevet en rekke artikler om religion i det moderne samfunn.

Kronikken er en forkortet utgave av et foredrag ved RESEP - program for Religion som estetiserende praksis, Universitetet i Agder.

KILDENE

Aasgaard, Reidar, Pål Ketil Botvar og Robert Kvalvaag (under utgivelse). *Bob Dylan mannen, myten, musikken*. Dreyers forlag.
Botvar, Pål Ketil og Ulla Schmidt (2010) *Religion i dagens Norge. Mellom sakralisering og sekularisering*. Oslo: Universitetet i Oslo.
Endsjø, Dag Øistein og Liv Ingeborg Lied (2011). *Det folk vil ha. Religion og popkultur*. Oslo: Universitetsforlaget.

Gilmour, Michael J. (2004). *Tangled up in the Bible. Bob Dylan and Scripture*. Continuum.
Løvland, Anne og Pål Repstad (2008). *Julekonserter*. Oslo: Universitetsforlaget.
Woodhead, Linda og Paul Heelas (2000). *Religion i Modern Times*. Blackwell.

«Man finner ikke hos Dylan noen nedtoning av tradisjonelle kristne forestillinger til fordel for en liberal glad-kristendom»

Bob Dylan har gjennom hele artistkarrieren fylt sine tekster med bibelske referanser og religiøse motiver.

Evangeliet etter Dylan

Pål Ketil Botvar
● Forsker

Bob Dylan er en av de musikkartistene som er mest kjent i den vestlige verden. Dette har å gjøre med at han gjennom sin 50-årige karriere har skrevet mer enn 500 sanger, at sangene ofte inneholder et budskap og at de også som regel har et høyt kunstnerisk nivå. Bob Dylan har mottatt en rekke utmerkelser og er blitt foreslått til Nobels litteraturpris flere ganger. Selv om artisten fyller 70 år i morgen, holder han omtrent 100 konserter årlig og gir fortsatt ut nye plater. Men hvordan har de religiøse verdiene som kommer til uttrykk, både i Dylans liv og i hans verk, satt sitt preg på hans publikum?

Bibelsk. Bob Dylan vokste opp i en jødisk familie i Minnesota. Gjennom hele sitt artist-liv har Dylan forholdt seg til kristne og bibelske referanser. Allerede debut-albumet *Bob Dylan* inneholdt sanger som handlet om religion og død (for eksempel *Gospel Plow*). Også på hans egne tidlige komposisjoner er slike temaer hyppig berørt, altså lenge før han i perioden fra 1979 til 1981 fremstod som såkalt «born-again» kristen.

Deltakelsen i Vinyeard-felleskapet satt et klart preg på de tre platene *Slow Train Coming* (1979), *Saved* (1980) og *Shot of Love* (1981). I sine nyeste sanger fortsetter han å ta i bruk bibelske bilder og referanser til Gud og evigheten. I motsetning til hva man kunne forvente ut fra teori om moderne religion, finner man ikke hos Dylans noen nedtoning av tradisjonelle kristne forestillinger til fordel

for en liberal glad-kristendom. Dersom man betrakter karrieren hans under ett, betones hele veien temaer som synd, forsoning og endetid.

Julen. Hans foreløpig siste plate er *Christmas in the heart* (2009). Den består av Bob Dylans versjoner av kjente julesanger. Flere av dem har et utpreget kristent innhold. I forbindelse med utgivelsen ga Dylan et intervju til gatemagasiner som tilsvarer «=Oslo». Han blir blant annet spurt om han som barn følte seg utenfor den kristne julefeiringen, i og med at han vokste opp i en jødisk familie. «Nei, overhodet ikke», lyder

«Dylans fokus på menneskets skrøpelige natur og jordens undergang, er blant de ting som består.»

svaret. Dylan spørres videre om han husker noen julegaver spesielt godt, hvorpå han repliserer: «La meg tenke... jo, det må ha vært en slede». Svaret tyder på at familien deltok i julefeiringen.

Av intervjuet fremgår det videre at Dylan har et nært forhold til julesangene, derfor må han fremføre dem på den tradisjonelle måten:

«Disse sangene er en del av mitt liv, akkurat som folkesangene. Du må derfor spille dem rett fram, slik som de er». Intervjueren nevner at Dylan fremstår som en «sann troende» når han fremfører den kristne julesangen *O, Little Town of Bethlehem* (I

norsk salmebok: *Å Betlehem, du vesle by*). Til dette svarer Dylan: «Vel, jeg er en sann troende». Dette kan ha vært et flåsete svar, men mange tolker det som et tegn på at Dylan, tre tiår etter sin såkalte «born-again» periode, fortsatt er en troende kristen og gjerne gir uttrykk for det.

Ikke i bås. Både politisk og religiøst har Bob Dylan kommet med ulike budskap. Verken sangtekster eller intervjuer han har gitt, gir grunnlag for å plassere ham i en bestemt bås. På 1960-tallet var han nært knyttet til borgerrettsbevegelsen og kampen for minoritetenes rettigheter. Men i 1966 tok han avstand fra rollen som protest-sanger. Tekstene er blitt tolket som progressive, men også som verdikonservative, ikke minst når det gjelder likestilling og kvinnens rolle i familien.

Religiøst har Dylan beveget seg i ulike retninger: Han har gått i rette med organisert religion (*With God on their side*), han har vært opptatt av astrologi og tarotkort (*One more cup of coffee, Isis*), men også stått frem som refsende predikant (jamfør *Property of Jesus, Are You Ready?*).

Jeg har nylig gjennomført en studie av Dylans tilhengerskare i Norge og internasjonalt. De norske tilhengerne skiller seg ikke så mye fra fans i andre land. Den norske fan-skaren viser seg å være noe mer kollektivt orientert, noe mer opptatt av den følelsesmessige siden ved det å være fan, og noe mer opptatt av Dylans politiske sanger, enn de øvrige. Når det gjelder religion, deler fansen seg i to leire – en religiøs og en ikke-religiøs.

Flere tusen debatterer på Vårt Lands diskusjonssider på nettet. Debattantene oppretter sin egen blogg og publiserer sine innlegg selv. Du kan lese hva kjente, meningssterke personer framfører av meninger. Og du kan delta i debatten. Det gjør du ved å enkelt registrere deg på verdi**de**batt.no. Du må delta med fullt navn. Dette sikrer en saklig og «renslig» debatt. Tjenesten er gratis.

- Kronikker sendes til samfunnredaktør Erling Rimehaug på erlingr@vl.no
- Kronikker skal ha maksimal lengde på 8000 tegn.
- Legg ved bilde av deg selv.
- Kronikkene som ha informasjon om hvem skribenten er, temaet, hvilke kilder som er brukt og hvor en kan lese mer om temaet.
- Redaksjonen forbeholder

- seg rett til å forkorte.
- Innsendte manus blir ikke returnert.
- Vårt Land betinger seg retten til å arkivere og utgi alt stoff i avisen i elektronisk form i avisas eget arkiv eller andre databaser Vårt Land har avtale med. Stoffet kan også gjøres tilgjengelig på avisas nettsider.

Bob Dylan sang «Knocking on Heavens doors» for pave Johannes Paul II i 1997.

Religions-substitutt. Innenfor religionsforskningen har det de siste årene vært økende inter-

esse for forholdet mellom religion og populærkultur. Noen vil se dette i sammenheng med en sekulariseringsprosess, an-

dre mener det viser at religion har evne til å fornye seg og være relevant i et moderne samfunn. Ikke bare nyreligiøsitet, men og-

Foto: LUCA BRUNO/Ap/Scanpix

så institusjonalisert religion forholder seg i stadig sterkere grad til populærkultur. I en norsk setting er julekonsertene i kirken, et tydelig eksempel.

I henhold til forskere som Linda Woodhead og Paul Heelas innebærer sakralisering av samfunnet økt tilstedeværelse av religion i offentligheten og i populærkulturen via film, blader, plater og så videre. Religiøse aspekter i populærkulturen kan studeres ved å ta utgangspunkt i religionens ulike aspekter. Fan-kulturen kan sies å inneholde mange av de samme dimensjonene – studering av tekster, rituelle konserter, sosiale samlinger, samt karismatiske frontfigurer.

Fan-kultur. Sosiologer legger vanligvis vekt på religionens funksjoner, hva religion gjør med mennesker. Sterke følelsesmessige opplevelser og et intenst engasjement for en sak, har gjerne blitt betraktet som en form for religion. Men man kan også anlegge et substansielt, innholdsmessig perspektiv, som betoner religiøse henvisninger i tekstmateriale. Man kan se fan-kultur som en erstatning for tradisjonell, organisert religion. Men også et substansielt religionsbegrep kan være relevant i studiet av pop-artister. På hvilken måte relaterer artisten seg til religiøse tradisjoner eller formidler religiøse verdier?

Det er flere grunner til å være forsiktig med å betrakte Dylan-dyrkelsen som religions-substitutt. For det første vil bare et fåtall av fansen hevde at deres interesse for Dylan er deres religion.

For det andre vil en påstand om at fan-kulturen er erstatning for tradisjonell religion, lede til en antakelse om at det er de minst religiøse – i tradisjonell forstand – som har den mest intense, religionsliknende opplevelsen i møte med sitt idol. Dette holder ikke stikk. Både de som kaller seg «kristen» og «ateist» rapporterer sjeldnere enn andre om «sterke eksistensielle opplevelser». Det er de «åndelige», som assosieres med nyreligiøsitet, som oftest oppgir å ha sterke eksistensielle opplevelser.

Bibelske metaforer. For det tredje: Dylan selv benytter seg ofte av bibelske metaforer. Det er mye tradisjonell kris-

tendom i sangene, noe som gjør det aktuelt å benytte en religionsdefinisjon basert på anerkjennelse av en oversanselig virkelighet. En enkel opp-telling, gjort via Dylans egen hjemmeside på Internet, viser at det er mange referanser til Gud i tekstene hans. Vi finner ikke bare begreper som forbindes med noe positivt, slik som himmel, sjel og så videre, men like gjerne negative elementer knyttet til djevel og helvete.

Religiøst publikum. Dylan-fansen er delt på midten når det gjelder formell tilknytning til religion. I en norsk sammenheng er andelen uten noen formell tilhørighet til et tros- eller livssynssamfunn, overrepresentert. Bakgrunnstallene viser imidlertid at de som ble fans på 1980-tallet, altså under Dylans mest utpregede kristne periode, er mer religiøst orientert enn

«Selv etter at han begynte å syng sine gamle, ikke-religiøse sanger igjen, fortsatte de kristne sangene å være en del av repertoaret»

andre. Dylan har altså utvidet sitt publikum til å omfatte alle grupper fra de sterkt religiøse til de sterkt ikke-religiøse.

På samme måte som da han «gikk elektrisk» i 1965, var Bob Dylan i 1979 ikke redd for å konfrontere fansen med sin nye omvendelse.

Selv etter at han begynte å syng sine gamle, ikke-religiøse sanger igjen, fortsatte de kristne sangene å være en del av repertoaret.

På turneene tidlig på 2000-tallet fremførte han en del tradisjonelle salmer som *Rock of ages* (*Klippe du som brast for meg*) og *Pass me not oh gentle seaviour* (*Gå meg ei forbi, o Jesus*). Andre markante religiøse sanger som *Gonna change my way of thinking* og *Gotta serve somebody* dukker stadig opp på konsertene. Tidene skrifter og mye er under endring.

Dylans fokus på menneskets skrøpelige natur og jordens undergang, er blant de ting som består.